

25.01.24

Укр.мова

Клас: 9-А (1гр.), 9-Б (2гр.)

Вч.: Харенко Ю.А.

Тема. *Розвиток зв'язного мовлення. Есе*

Мета: навчити учнів самостійно добирати і систематизувати матеріал відповідно до теми та основної думки висловлення, будувати логічно правильне і композиційно завершене висловлення; формувати вміння й навички вільного використання засобів мови в будь-яких життєвих ситуаціях; розвивати критичне мислення; збагачувати словниковий запас школярів; розвивати творчі здібності; сприяти осмисленню цінностей життя людини, його наповненості й сенсу.

Тип уроку: урок розвитку комунікативних умінь і навичок.

Хід уроку

Найпрекрасніші і водночас найщасливіші люди ті,
хто прожив своє життя, піклуючись про щастя інших .

Василь Сухомлинський.

I. Організаційний етап

II. Підготовка до сприймання матеріалу. Мотивація навчальної діяльності.

Робота з діалогом (учні)

Ангеліна цілісінький день чимось засмучена. А може, просто замислена. Дівчинка й сама не змогла б визначити свій настрій. Щоб навести лад у думках і почуттях, вона вирішила порадитися з Олегом.

— Олеже, скажи щиро: ти почувався коли-небудь щасливим?

— Звісно. А ти що, ні? — здивувався хлопець.

— Не так, щоб ні, але я не впевнена, чи то було справжнє щастя. От скажи, коли ти щасливий.

— Що тут мудрувати. Я був щасливий, коли мені подарували айфон. Дуже щасливий, коли немає домашніх завдань і можна увесь вечір грати у футбол...

— Ех, Олеже, це в тебе якесь дитяче щастя. Ще сказав би, що ти щасливий, коли з'їси шоколадну цукерку або надмеш жувальною гумкою бульбашку.

— Висловіть свої думки стосовно таких питань:

--Як ви розумієте щастя?

Щастя – прокинутись ранком від постукування у вікно промінчиків яскравого сонечка.

Щастя – дихати чистим повітрям після теплового літнього дощу.

Щастя – чути щебетання птахів під вікном.

Щастя – відчувати легенький холодок сніжинки, що доторкнулася до тебе.

Щастя – бачити кожну зірочку на небі в ясну ніч.

Щастя – кожний поцілунок коханої людини, кожен його доторк, кожне його слово.

Щастя – це кожний момент нашого життя.

Щастя – насолоджуватись тим, що у нас є, а не жаліти про те, чого у нас нема...

--Чи можна, на вашу думку, всіх людей зробити щасливими одночасно?

III. Формування практичних умінь написання есе.

1. Слово вчителя.

Безперечно, не знайдеться людини, яка би не чула слова «щастя». Воно є загальноживим і, здається, таке зрозуміле. Та варто лише спробувати витлумачити його, як виявиться, що це не дуже просто. Так відбувається через те, що поняття «щастя» стосується духовного світу людини. А скільки людей — стільки світів! - Для когось — це задоволення, втіха; для когось — добробут. Хтось щастя розуміє як удачу, талант. Для інших щастя — це радість.

Щастя — відчуття цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого задоволення й безмежної радості, яких зазнає хто-небудь.

2. Проблемне запитання.

— Поміркуйте, що може зробити людину щасливою. Запишіть свої думки у вигляді переліку формул щастя.

Формули щастя:

- 1 формула—найщасливіша та людина, яка потрібна всім.

- 2 формула—щастя у праці.
- 3 формула—щастя, коли маєш багато грошей.
- 4 формула—щастя в коханні.
- 5 формула—щастя—у подоланні себе, у самовдосконаленні.
- 6 формула—щастя в дітях.
- 7 формула—якщо хочеш бути щасливим—будь ним.

3. Складання асоціативного куща

— Складіть асоціативний куш до слова «щастя». (Здійснення мрій, задоволення, спокій, достаток, гармонія, добробут, насолода, радість, здоров'я, друзі, взаєморозуміння, кар'єра, кохання).

4. Оголошення теми та мети уроку.

Написання есе «Що робить мене щасливим (щасливою)?» з використанням складнопідрядних речень

5. З'ясування особливостей есе як виду роботи.

Есе – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

Види есе	
Вільне	Формальне
<u>Ознаки:</u> • невеликий обсяг (7-10 речень); • вільна форма і стиль викладу; • довільна структура; • обов'язкова вимога: наявність позиції автора.	<u>Ознаки:</u> • дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки); • обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися кожного уроку й на різних його етапах : цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: **від 20 до 45 хвилин.**

Види формального есе:

- **інформаційне** (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опис, критичне;
- **есе-дослідження** (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

Структура есе

Есе складається з таких **частин** – **вступ, основна частина, висновок.**

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.

Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо.

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Опрацювання пам'ятки «Правила написання креативного есе».

ПАМ'ЯТКА

«Правила написання креативного есе»

1. Тільки позитивна мова (описувати краще те, що є, а не те, чого немає).
2. Слова-зв'язки (вони допомагають плавно переходити з однієї частини до іншої).
3. Різна структура речень. (Читати речення однакової структури нудно. Додайте кілька інверсій. Складіть речення різні завдовжки.)
4. Зрозумілі слова. (Розумійте значення слів, які ви вживаєте в есе. Ви пишете, щоби вразити змістом, а не словниковим запасом. Вишуканість гарна, але в міру.)
5. Різні слова (Використовуйте синоніми.)
6. Лаконічність.
7. Кожне слово важливе (без повторів; кожне речення має нести унікальний зміст).
8. Активна життєва позиція.

8.Складання сенкана «Щастя».

Орієнтовний варіант

Щастя

бажане, очікуване шукають, мріють, чекають ніби жар-птиця, мить

9. Читання вірша

А для щастя треба зовсім небагато:
Сонце, зорі, небо і весела хата.
А у хаті рідні, друзі, мама й тато
Щоб любов і радість там жила крилата.
Щоб були стосунки в сім'ях добрі, щирі.
І зростали дітки в злагоді і мирі.
І щоб був достаток, все було, як треба
Ой, для щастя, мабуть, трохи більше треба?
Ще краса безмежна, ріки і долини,
І любов, як море треба для людини.
І знання, і творчість, радість безупинна.
Кожен раз щось інше.
Ти ж на те й Людина?!

10. Синтаксичний практикум.

— Прочитайте народні прислів'я й вислови видатних людей про щастя. Дайте характеристику поданих речень за будовою.

Не родись багатий та вродливий, а родись при долі та щасливий.

Щастя дається тому, хто багато працює (*Леопарда да Вінчі*).

Щастя буває на боці людини працелюбної, як хвилі і вітер бувають на боці кращих плавців (*С. Смайлс*).

Щасливий той, хто мав змогу знайти щасливе життя. Але щасливіший той, хто вміє ним користуватися (*Г. Сковорода*).

Щасливий той, хто щасливий у себе вдома.

(Лев Толстой)

IV. Підсумки. Рефлексія. Оцінювання.

Слово вчителя.

— Англійський письменник Філдінг Генрі сказав : «Щасливий той, хто вважає себе щасливим». Ви лише на початку дорослої довгої дороги життя. Хай сьогоднішня наша розмова допоможе вам гідно пройти її. Цінують кожну мить свого життя, адже з цих митей, як із цеглинок, і складається наше щастя.

Домашнє завдання .

1. Скласти інтерв'ю з улюбленим письменником про щастя.

